

Kooskõlastustabel

Ettepanek/märkus	Vastus
Rahandusministeerium	Kooskõlastatud märkusteta.
ITAK OÜ	
<p>Elektrilised ratastoolid on jagatud tehniliste näitude jm kriteeriumide järgi kolme gruppi. Kokkuvõtvalt: I grupi elektrilise ratastooli kasutaja istumistasakaal on hea, kehakontroll on hea, peatuge ei vaja, erikohandusi vajab vähe, ratastoolile siirdub üldjuhul iseseisvalt, lisatoetusega või vähese kõrvalabiga, lubatud sõidukiirus praeguse eelnõu järgi on kuni 6 km/h. II ja III grupi elektrilise ratastooli kasutaja seevastu vajab elektrilisi lisakohandusi, seisundist lähtuvalt on vajalikud lisafunktsioonid ja lubatud on tal sõita ka nõudlikumal pinnasel – alates 6 km/h.</p> <p>Abivahendite loetelu tabel: Abivahendi täpsustus või abivahendi grupi kitsendus</p> <p>Aktiivsusgrupp I elektriliste lisadeta; kiirusega kuni 6km/h, sh kokkupandavad elektrilised ratastoolid</p> <p>Abivahend võimaldatakse soodustingimustel isikutele, kes vastavad kõikidele järgnevatele kriteeriumitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esineb püsiv raske või täielik probleem käimisel ja pikemate vahemaade läbimisel manuaalse ratastooliga, mis on tingitud tasakaalu, koormustaluvuse, liigeste liikuvuse, lihasjõu ja/või tahtmatute ja tahtlike liigutuste kontrollimise funktsioonihäirest • abivahendi kasutamise vajadus valdavalt ühes liikumiskeskkonnas, valdavalt siseruumides või väliskeskkonnas mittenõudlikul pinnasel (tasane, ühtlase kattega tee jm) • suuteline istumisasendit säilitama ega vaja erikohandusi abivahendile. <p>Aktiivsusgrupp II elektriliste lisadega; kiirusega alates 6km/h elektrilised ratastoolid</p>	

<p>Abivahend võimaldatakse soodustingimustel isikutele, kes vastavad kõikidele järgnevatele kriteeriumitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esineb püsiv raske või täielik probleem käimisel ja pikemate vahemaade läbimisel manuaalse ratastooliga, mis on tingitud tasakaalu, koormustaluvuse, liigeste liikuvuse, lihasjõu ja/või tahtmatute ja tahtlike liigutuste kontrollimise funktsioonihäirest • abivahendi kasutamise võimekus iseseisvalt vähemalt kahes liikumiskeskkonnas, siseruumides ning väliskeskkonnas keskmise nõudlikkusega pinnasel (võivad esineda pinnase vaheldumine, vähesed takistused jm) • füüsiline seisund seab vähesel määral erinõudeid istmele ja reguleerimisfunktsioonidele. <p>Aktiivsusgrupp III keerulisemate elektriliste lisadega (nt istmelift, vertikaliseerimise võimalus); kiirusega alates 6km/h; , istme reguleerimisvõimalustega - (nt istme sügavus, laius) ;, amortidega ja muude individuaalsete kohandamis-võimalustega elektrilised ratastoolid</p> <p>Abivahend võimaldatakse soodustingimustel isikutele, kes vastavad kõikidele järgnevatele kriteeriumitele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esineb püsiv raske või täielik probleem käimisel ja pikemate vahemaade läbimisel manuaalse ratastooliga, mis on tingitud tasakaalu, koormustaluvuse, liigeste liikuvuse, lihasjõu ja/või tahtmatute ja tahtlike liigutuste kontrollimise funktsioonihäirest • abivahendi kasutamise võimekus vähemalt kolmes liikumiskeskkonnas, siseruumides ning väliskeskkonnas nõudlikul pinnasel (mitmete tõusude ja langustega, künklik või auklik pinnas, metsarajad, kaldteed, äärekivid jm) • füüsiline seisund seab istmele ja reguleerimisfunktsioonidele erinõudeid • esineb probleeme istumisasendi säilitamisega. 	
<p>Ma teen ettepaneku ühtlustada nõue, et kõikidel gruppidel on kiirus alates 6km/h. Tootjatel algavadki valikud alates 6 km/h. I grupi (standardsemate) elektriliste ratastoolide aktiivsed igapäevased kasutajad vajavad võimsama mootoriga ratastooli kas oma suurema kehakaalu või parema manööverdamisvõimaluste pärast (aeglasematel tehase poolt nõrgem mootor - tool ei keera sisekeskkonnas nii efektiivselt), madala jõudlusega ratastool ei ole alati kõige stabiilsem ja turvalisem. Alates 6 km/h</p>	<p>1. Mitte arvestatud.</p> <p>Aktiivsusgrupp I puhul on ka kehtivas määruse lisas abivahendi täpsustuse või abivahendi grupi kitsenduse all kirjas, et tegu on ratastoolidega, mille kiirus on kuni 6 km/h. Selles osas muudetakse praeguse määruse sõnastust vaid keeleliselt.</p>

<p>võimaldab ettevõttel valida kliendi erivajadusest lähtuvalt sobivama mudeli variandi, seda loomulikult kliendiga kohtudes ja abivahendit proovides.</p>	<p>Tootjatel on elektrilisi ratastoole, mille kiirused on kuni 6 km/h ja seetõttu ei ole õige väide, et tootjate valikud algavad alates 6 km/h. Teadaolevalt teistel ettevõtetel selliseid mudeleid ei ole ja nimetatud konkreetse mudeli osas on ITAK-iga suheldud ja võimalusi ning olukorda selgitatud.</p> <p>Kategooriad ja tooted katavad inimeste vajadused ning on vastavalt tooteomadustele ka liigitatud ning kirjeldatud.</p>
<p>Invaru OÜ</p> <p>1. Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse määruse § 7 lõike 7 punkti 5. Muudatusega täpsustatakse, et tasu maksmise kohustuse ülevõtmise erandi taotlemisel peab inimene lisama taotlusele tõendi abivahendi vajaduse kohta, mille on väljastanud vastava abivahendi valdkonnaga seotud spetsialist.</p> <p>Küsimused:</p> <p>1.1. Kas kliendi ja vajaduse tuvastaja vaates on kuskil kirjas loetelu spetsialistidest, kes on pädevad vastava abivahendi valdkonnas? Kuidas klient teab ja oskab valida, kes on konkreetse abivahendi osas pädev eriarst? Kas spetsialistid ise teavad, milliste abivahendite osas on nad pädevad või mida nad võivad välja kirjutada? Arvestades, et tõendi väljastamise ja selle korrektsuse eest vastutab abivahendi vajaduse tuvastaja.</p> <p>1.2. Kuna muudatus puudutab erandi taotlemise korda, siis kas saame õigesti aru, et Lisa 1 abivahendite loetelu puhul see ei kehti? Seal on jätkuvalt nõudeks, et vajaduse on tuvastanud eriarst – olenemata tema erialast?</p> <p>Muudatuse eesmärk on õigusselguse suurendamine, kuid näeme, et siinkohal võivad tekkida erinevad tõlgenduse võimalused ja vaidlused seoses tõendi sobivusega.</p>	<p>1. Selgitatud.</p> <p>1.1. Täpsustasime määruse 7 lõike 7 punkt 5 sõnastust selliselt, et tuleb selgelt välja, et erandi taotluse korral on tõendi väljastajaks abivahendi valdkonnaga seotud määruse § 2 lõikes 2¹ nimetatud spetsialist. Spetsialist peab oskama hinnata, kas inimene vajab konkreetset abivahendit oma tervises seisundi või funktsiooni puudujäägi tõttu, ning võtab vastutuse tõendi sisu eest. Oluline on, et spetsialist oskab sisuliselt hinnata abivahendi vajadust oma valdkonna raames. Kui näiteks inimene vajab spetsiaalset suhtlusseadet, on logopeed pädev vajadust hindama ning võib anda tõendi. Kui tegemist on liikumisabivahendiga, võib selleks olla füsioterapeut või taastusarst. Süsteem jääb paindlikuks ja tugineb sisulisele pädevusele. Kuna tegemist on abivahenditega, mida on võimalik soetada vaid erandi taotluse alusel, jääb Sotsiaalkindlustusametile võimalus vajadusel täpsustada ja küsida tuvastajalt lisainfot. Lisaks on kogu abivahendite loetelu jagatud valdkondadesse ning kui loeteluväline abivahend kuulub oma olemuselt mõnda olemasolevasse valdkonda, siis sobib vajaduse tuvastajaks tõenäoliselt sama spetsialist, kes on seal juba märgitud.</p> <p>1.2. Jah, olete õigesti aru saanud. Muudatus kehtib vaid loeteluvälise abivahendi puhul. Loetelus olevate abivahendite puhul, mida saab erandi taotlemisega, on konkreetsed võimalikud spetsialistid (sh eriarst) välja toodud ja seda ei muudeta.</p>

<p>2. ISO-kood 22.21.09.01 – Kommunikaatorid</p> <p>Küsimus:</p> <p>2.1. Kas antud ISO-koodi alla kuuluvad edaspidi ka alternatiivsed sisendseadmed (nt juhtkangid, juhtkuulid, lülitid) ja klaviatuurid, mis seni kuulusid ISO-koodide 22.36.12 ja 22.36.03 alla ja ettevõtteid pidid pakkumisi esitama nende koodide alt?</p> <p>Kui jah, siis:</p> <p>2.2. Loetelus seatud välistavad ISO-koodid (22.21.09.01 ja 22.21.09.02) võivad takistada kliendil vajalike toodete saamist. ISO-kood 22.21.09.01 hõlmab väga erinevaid tooteid ning arvestades pikka kasutusaega, võib olukorras, kus kliendi tervislik seisund/või võimekus aja jooksul muutub, tekkida vajadus keerukamate lahenduste järele.</p> <p>2.3. Tekib olukord, kus neid abivahendeid said varem välja kirjutada ja soovitada ka füsioterapeudid (erandi taotlemisel sobilik spetsialist). Teeme ettepaneku laiendada vajaduse tuvastajate ringi, et see laieneks ka füsioterapeutidele, kes seni on nende abivahendite osas tõendeid väljastanud.</p> <p>Muudatuse eesmärk on parandada abivahendite kättesaadavust ja vastavust kasutajate vajadustele – seetõttu peame seda küsimust oluliseks esile tõsta</p>	<p>2. Selgitatud.</p> <p>2.1. Jah, antud ISO-koodi alla kuuluvad ka alternatiivsed sisendseadmed juhul kui nad on lahutamatu osa kommunikaatorist või silmajälgijast.</p> <p>Koodidega 22.36.12 ja 22.36.03 võimaldatakse edaspidi määruseväliste abivahenditena sisendseadmeid, mille eesmärgiks on toetada üldotstarbelist arvutikasutust või muu seadme kasutust, mis tuleneb terviseseisundist ega ole otseselt seotud dialoogiseadmetega ISO-koodidega 22.21.09.01 ja 22.21.09.02. Nende ISO koodid alt saab soetada sisendseadmeid, mis on kasutatavad vaid koos dialoogiseadmetega.</p> <p>Selguse huvides lisame ka ISO-koodile 22.21.09.02 (silmajälgijad) loetellu täpsustuse – pilguga juhitud elektroonilised dialoogiseadmed, sh erinevad sisend- ja väljundtehnoloogiad, spetsiaalsed lülitid, puutetundlikud ekraanid, alternatiivsed juhtimisviisid, lähisuhtlustarkavara, õppemängud.</p> <p>2.2. ISO-koodide 22.21.09.01 ja 22.21.09.02 vaheline välistus aitab vältida kattuvate abivahendite määramist, kuna neid seadmeid ei kasutata tavaliselt paralleelselt. Kuna tegemist on abivahenditega, mida võimaldatakse erandi taotluse alusel, ei jää vajaliku abivahendita keegi, kellel on selleks põhjendatud tervislikust seisundist tulenev vajadus.</p> <p>2.3. Füsioterapeutidel säilib võimalus tuvastada sisendseadmete vajadust ja väljastada sellkohane tõend loeteluväliste abivahendite osas. Dialoogiseadmete vajaduse tuvastamisel saab vajalikud sisendseadmed inimesele kohandada seadme soovitamise protsessis loetelus nimetatud tuvastajate tõendi alusel.</p>
---	---

<p>3. Nii ISO-koodide 22.21.09.01 kui ka 22.21.09.02 all on kirjas lähisuhtluse tarkvara. Tihti peale on sama tarkvara (näiteks Kommunikaator 5) kasutatav nii kommunikaatori, kui ka silmajälgimise seadme peal.</p> <p>Küsimused:</p> <p>3.1. Kuidas peab pakkumisel olev tarkvara olema välja toodud – kas komplekti osana või eraldiseisva ISO-koodina?</p> <p>3.2. Millise ISO-koodi alla tuleb tehing teostada, kui klient vajab vaid tarkvara oma olemasolevasse seadmesse?</p> <p>3.3. Saadaval on Boardmaker tarkvara, mida kasutatakse lahusolevalt kommunikaatorist ja silmajälgimise seadmest- milline on tehingu ISO?</p> <p>Kui muudatuse eesmärk on ISO 22.21.09 laiendamisel abivahendite kasutamise üle parema ja täpsema ülevaate saamine, piirhinna seadmine, siis arvestades, et kui ISO 22.21.09.01 alla kuuluvad väga erinevad tooted (funktsionaalsus, hind) tekib küsimus, kas need on adekvaatsed andmed mille alusel teha tulevikus otsuseid teenuse arendamiseks.</p>	<p>3. Selgitatud.</p> <p>3.1. Juhul kui tarkvara on füüsiliselt osa kommunikaatorist või silmajälgijast, siis see kuulub komplekti ja hinnapakkumine esitatakse ISO koodiga 22.21.09.01 või 22.21.09.02. sõltuvalt seadme otstarbest.</p> <p>3.2. Juhul kui tarkvara soetatakse eraldi, siis tehakse tehing samuti ISO koodidega 22.21.09.01 või 22.21.09.02 sõltuvalt, millisel viisil seadet kasutama hakatakse.</p> <p>3.3. Boardmaker või muu sarnane tarkvara, mida ei kasutata dialoogiseadmes, tuleb edaspidi taotleda erandina ISO-koodiga 22.21.12 lähisuhtluse tarkvara.</p> <p>Suhtlustarkvara statistika koondamisel on oluline suunata teenuseosutajaid lisama nii hinnapakkumisele kui ka tehingu kirjelduse juurde võimalikult täpseid tehnilisi andmeid toote, seeria numbrite ja mudelite osas, mis võimaldab ülevaadet riigi poolt tasu üle võetud abivahendite üle.</p>
<p>4. Ettepanek abivahendi vajaduse tuvastaja seostada üleneva ISO 22.21.09-ga, mitte kaheksakohalise alamkoodiga. See väldib kliendi "jooksutamist" ja olukordi, kus klient peab esitama uue tõendi, sest olemasolev tõend sisaldab üldist kirjeldust nagu dialoogiseadmed, (praegused tõendid on selliselt väljastatud) ja lihtsustaks spetsialistide tööd.</p>	<p>4. Mitte arvestatud ja selgitatud.</p> <p>Leiame, et abivahendi vajaduse tuvastaja sidumine üleneva ISO-koodiga 22.21.09 ei ole vajalik ja praegune olukord ei too kaasa kliendi „jooksutamist“. Alates 01.09.2025 on abivahendi määruses välja toodud andmekoosseis, mis abivahendi tõendil peab olema. Nendeks andmeteks on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) isiku üldandmed (ees- ja perekonnanimi, isikukood); 2) tõendi väljastaja andmed (asutuse ja abivahendi vajaduse tuvastaja andmed); 3) abivahendi andmed (abivahendi ISO-kood, nimetus või kirjeldus); 4) abivahendi määramise põhjus (diagnoosist või funktsioonihäirest lähtuvalt); 5) tõendi üldandmed (tõendi allkirjastaja ja allkirjastamise aeg).

	Varasemad tõendid ei muutu kehtetuks ja muudatus ei too kaasa olukorda, kus inimene peab uuesti tõendi esitama.
<p>5. Muudatus- ISO-kood 22.21.09 dialoogiseadmed – eemaldatakse kasutusaeg märge, kuna kasutusaeg kajastub alam-ISO-koodide juures, millega tehakse tehinguid. Kuna ISO-kood 22.21.09 jaguneb nüüd kaheks täpsemaks alamkoodiks ja nimetatud abivahendite (kommunikaatorid, silmajälgijad) garantii on tavaliselt kuni 5 aastat, siis on mõistlik märkida kasutusaeg 5 aastat just nende alamkoodide juurde: ISO-kood 22.21.09.01 – kommunikaatorid, ISO-kood 22.21.09.02 – silmajälgijad, ISO-kood 24.18.12 – statiivid</p> <p>Me ei pea õigeks, et riiklikult kehtestatakse abivahendi kasutusaeg ainult tootjapoolse garantiiaja põhjal. Garantii on tootja vabatahtlik lubadus, mida võib tootja ühepoolsetl igal ajal muuta. Riiklik kasutusaeg peaks tuginema objektiivsematele ja laiematele kriteeriumitele. Lisaks tehakse antud ISO-de alt ka lihtsamate toodetega tehinguid, mille tootjad annavad oma toodetele maksimaalselt aastase garantii, kui sedagi.</p>	<p>5. Mitte arvestatud.</p> <p>Tootjagarantii annab realistliku tootjapoolse hinnangu toote töökindlusele ning on seetõttu praktiline ja ajakohane alus, millele riik saab kasutusaeg määrata tugineda. Samas säilib paindlikkus, sest individuaalsete vajaduste korral on võimalik taotleda erandit. Kõik dialoogiseadmed ja muud suhtlusabivahendid on vajaduse korral kättesaadavad erandi taotluse alusel. Samuti on võimalik esitada erandi taotlus juhul, kui vajalik abivahend hävib enne määratud kasutusaeg lõppu.</p>
<p>6. Ettepanek ühtlustada ISO 24.18.12 osas abivahendi täpsustuse kirjeldust ja eelduskoodi omavahelist selgust. Praegune täpsustus viitab, et tegemist on reguleeritavate statiividega dialoogiseadmete stabiilseks kinnitamiseks. Sellest võib järeldada, et statiivid on mõeldud kõigile dialoogiseadmetele alanevate ISO-koodide juurde, sh ka kommunikaatoritele. Et vältida tõlgendamisruumi, tuleks kirjeldus ja seotus vastavate ISO-koodidega selgemalt lahti kirjutada.</p>	<p>6. Mitte arvestatud ja selgitatud.</p> <p>Praegu on abivahendite loetelus ISO-koodi 24.18.12 (statiivid) puhul eelduskoodiks määratud vaid 22.21.09.02 (silmaajlgijad). See tähendab, et statiivi saab ilma erandita taotluseta soetada vaid koos silmaajlgijaga. Erandi taotlus tuleb esitada, kui statiivi on vaja muu seadme, näiteks kommunikaatori, kinnitamiseks (nt juhul kui kasutajal on olemasolev suhtlusseade, mille kinnitamiseks on statiivi tarvis).</p>
<p>7. Ettepanek muuta abivahendi rühma nimetus ISO 12.24.30 ratastoolirihmad osas. Praegune nimetus viitab vaid ratastoolidele, kuid rihmade kasutamine laieneb edaspidi ka käruale ja eristmetele. Et kajastada laiemat kasutusulatust, soovime nimetuse muuta sarnaselt ISO-koodile 12.24.21, eemaldades sõna „ratastool“.</p>	<p>7. Mitte arvestatud ja selgitatud.</p> <p>Täname ettepaneku eest. Kaalume ettepanekut järgmise abivahendi loetelu muudatuse tegemisel. Praegu ei ole muudatuse tegemine võimalik, kuna plaanime üle vaadata ja täpsustada kogu ISO-koodi</p>

	12.24 (ratastoolide tarvikud) nimetused ja kirjeldused tervikuna. Laiendatud koodi saab kasutada ka praegu, sõltumata kehtivast nimetusest.
Eesti Õdede Liit	
<p>Eesti Õdede Liit on tutvunud sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“ muutmise eelnõuga ning selle seletuskirjaga. Toetame eelnõu peamisi eesmärgi ja tehtavaid muudatusi, eelkõige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vajaduspõhise lähenemise laiendamist abivahendite võimaldamisel sõltumata puude raskusastmest või töövõime vähenemisest; • tõendite väljastamise aluste täpsustamist, mis annab suurema paindlikkuse ning toetab abivahendite otstarbekat ja sihipärast kasutamist; • abivahendite loetelu kaasajastamist ja täpsustamist, mis loob paremad võimalused nii teenuseosutajatele kui ka abivajajatele; • õigusselguse suurendamist määruse sõnastuses, mis lihtsustab nii abivajaja kui ka tervishoiutöötajate tööd. <p>Peame oluliseks, et muudatused parandavad nii tööaliste kui ka laste ligipääsu abivahenditele ning aitavad seeläbi ennetada terviseprobleemide süvenemist ja toetavad iseseisvat toimetulekut. Eesti Õdede Liit koostööstab eelnõu</p>	Täname positiivse tagasiside eest.
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	
Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolil ei ole eelnõu kohta kommentaare.	Täname tagasiside eest.
Tartu Tervishoiu Kõrgkool	
Annan teada, et Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil puuduvad sisulised kommentaarid dokumendile "Sotsiaalkaitseministri määrus nr 74 eelnõu (abivahendite loetelu)" ning saame selle koostööstada.	Täname tagasiside eest.
Tervise Abi OÜ	
Tervise Abi tänab teid võimaluse eest tutvuda määruse muudatuse ettepanekutega. Tervitame tehtud uuendusi.	

<p>Meil paar täpsustavat küsimust, millele sooviksime selgitusi. Usume, et nende vastamine aitab tagada muudatuste sujuvama mõistmise ja rakendamise praktikas:</p>	
<p>1. Kas mõistame õigesti, et uue määruse alusel rakenduvad kõik soodustused edaspidi vastavalt abivahendite loetelule ning kaob erisus, mille alusel said puuetega lapsed seni 90% soodustust inkotoodetele?</p>	<p>1. Selgitatud.</p> <p>Ei, laste erisus ei kao. Lastele kehtib jätkuvalt 90% soodustus kõigile abivahenditele, sh inkotoodetele. Alates 01.09.2025 on kõik laste abivahendid 90% soodustusega, eeldusel, et lapsele on väljastatud vastav abivahendi tõend.</p> <p>Puude olemasolu ei ole enam määrav, mis kõrvaldab senise ebavõrdse olukorra, kus puude raskusastmega lapsel oli riigipoolne soodustus 90%, kuid ilma puude raskusastmeta lapsel vaid 50%.</p> <p>Muudatus tuleneb 01.09.2025 jõustuvast sotsiaalhoolekande seaduse § 50 lõikest 8 punktist 2: <u>Sotsiaalhoolekande seadus–Riigi Teataja</u></p> <p>18-aastastele ja vanematele inimestele kehtivad soodustused vastavalt abivahendite loetelule.</p>
<p>2. Palume täpsustada, kuidas eristada käimisraame ja rulaatoreid uue abivahendite loetelu põhjal. Uus kirjeldus (nt „kuni 4 väikese rattaga käimisraamid“) muudab nende kahe tootegrupi piiri hägusamaks. Kuidas on määratletud „väiksed rattad“ – kas on olemas läbimõõdupiir? Milliste tunnuste alusel muutub käimisraam rulaatoriks? Kas võib pidada eristavaks tunnuseks seda, et käimisraamil (esi)rattad ei pöörle ja puuduvad pidurid, samas kui rulaatoritel on pöörlevad rattad ning pidurisüsteem?</p>	<p>2. Selgitatud.</p> <p>Käimisraamide ja rulaatorite eristamisel, eriti juhtudel, kus nende piirid tunduvad hägusad, saab abivahendiettevõtja lähtuda tootja poolsest dokumentatsioonist, sh kasutusjuhendist. Juhendis on tootja nimetanud toote kas rulaatoriks või käimisraamiks.</p> <p>Abivahendite loetelu muudatused tehti tuginedes Eesti turul müüdavatele toodetele. Ratta suuruse määramisel ei lähtutud kindlatest mõõtmetest, vaid toote peamistest omadustest. ISO-koodi määramiseks ühendatakse toote peamised omadused tootja kasutusjuhendis toodud nimetusega.</p>

	Kui toote määratlemisel tekib raskusi, saab Sotsiaalkindlustusameti abivahendite talitus ettevõtet nõustada.
Eesti Puuetega Inimeste Koda	
Eesti Puuetega Inimeste Koda tänab kaasamise eest. Toome välja meie liikmete ettepanekud, tähelepanekud ja küsimused. Positiivne on, et paljud abivahendid on lahti seotud korduva tõendi taotlemise vajadusest. Samas on loetus veel abivahendeid, mille puhul kasutajad ei näe korduva tõendi küsimise vajalikkust.	Täname tagasiside eest!
1. Kuuldeaparaatide vajadust ei ole vaja iga 4 aasta järel tõestada, kuna vajadus ei ole ajas muutuv. Abivahendi täpsema koodi ja nimetuse suudab kõige paremini tuvastada abivahendi ettevõtte. Piisab ühekordsest kõrvaarsti tõendist, et isikul on püsiv kuulmislangus ja ta vajab kuulmisabivahendit.	<p>1. Mitte arvestatud.</p> <p>Varasemate arutelude käigus oleme saanud kuuldeaparaatide tõendite väljastajatelt (audioloogidelt ja kõrva-nina-kurguarstidelt) tagasisidet, et nad ei pea põhjendatuks võimalust, et nende abivahendite saamiseks piisaks ühekordsest tõendist. Kuna osapoolte tagasiside on olnud erinev, ei ole meil praeguse määruse muudatuse ajaraamis võimalik seda ettepanekut arvesse võtta. Selguse saamiseks ja erinevate osapoolte nägemuste ühtlustamiseks planeerime edaspidi arutelu, kuhu kaasame nii erialaekspertide (audioloogid ja kõrva-nina-kurguarstid) kui ka kuulmislangusega inimesed.</p> <p>Praegu oleme pidanud põhjendatuks, et kuulmisaparaadi puhul on korduvtõend vajalik eelkõige seetõttu, et arst saaks regulaarselt hinnata kõrvade seisundit ning kinnitada, et kuulmisaparaadi kasutamine on jätkuvalt ohutu. Kuigi teenuseosutajal on kohustus müügi hetkel teha audiogramm, ei ole Sotsiaalkindlustusameti ekspertidel vastavat meditsiinilist pädevust, et audiogrammi põhjal ohutust hinnata.</p> <p>Korduvtõendi vajalikkust toetab ka asjaolu, et kuuldeaparaat on II klassi meditsiiniseade, mille puhul saab Sotsiaalkindlustusamet tugineda ainult tervishoiutöötaja hinnangule. Sotsiaalkindlustusametil puudub õigus nõuda kuulmisabivahendeid müüvatelt ettevõtetelt</p>

	<p>meditsiinalaseid pädevusi, mistõttu on oluline, et abivahendi jätkuva sobivuse ja kasutamise ohutuse kinnitaks alati arst.</p> <p>Lisaks viitab WHO juhis (https://www.who.int/publications/i/item/guidelines-for-hearing-aids-and-services-for-developing-countries), et täiskasvanutel tuleks teha korduvhindamine iga 4–5 aasta järel, mis vastab ka kuuldeaparaatide keskmisele kasutuseale.</p>
<p>2. Samuti on ettepanek kaotada korduva abivahendi tõendi küsimine järgmiste abivahendite korral, kuivõrd nende abivahendite kasutamisel inimese abivajadus väljakujunenud puude korral ei muutu:</p> <p>ISO-kood 04.33.06.01 püsiva survejaotusega lamatisi ennetavad madratsid</p> <p>ISO-kood 04.33.06.02 muutuva survejaotusega lamatisi ennetavad madratsid</p> <p>ISO-kood 12.12.18 abivahendid ratastoolis istuva inimese sõidukisse või sealt välja tõstmiseks</p> <p>ISO-kood 12.23.03 invarollerid</p>	<p>2. Arvestatud osaliselt.</p> <p>Kaotasime korduva tõendi vajaduse ISO-koodi 12.12.18 (abivahendid ratastoolis istuva inimese sõidukisse või sealt välja tõstmisel) suhtes.</p> <p>Praegu pidasime siiski põhjendatuks jätta korduva tõendi nõue alles ISO-koodi 04.33.06.01 (püsiva survejaotusega lamatisi ennetavad madratsid) ja ISO-kood 04.33.06.02 (muutuva survejaotusega lamatisi ennetavad madratsid) puhul. Põhjus on selles, et nende abivahendite vajajatel ei ole alati tegemist väljakujunenud ja muutumatu abivajadusega. Osaliselt on nende abivahendite puhul tegu traumajärgsete juhtumitega, kus inimese seisund aja jooksul paraneb ning abivahendi vajadus kaob. Seetõttu ei ole põhjendatud, et sellisel juhul väljastatakse eluaegne tõend nimetatud abivahendi kasutamiseks. Samas mõõname, et osadel kasutajatel on seisund püsiv.</p> <p>Paraku ei võimalda tänane ISO-koodi põhine abivahendite loetelu eristada ajutist ja püsivat seisundit. Selline eristamine muutub võimalikuks alles siis, kui need abivahendid kantakse Tervisekassa meditsiiniseadmete loetellu. Kuna meditsiiniseadmete loetelu võimaldaks eristada ajutist ja püsivat abivajadust, aga tänane abivahendite loetelu seda ei võimalda, ei ole enne üleminekut Tervisekassasse mõistlik kaotada korduva tõendi nõuet laiemale kasutajate gruppidele, kui see oleks tulevikus Tervisekassas ette nähtud.</p>

	ISO-kood 12.23.03 (invarollerid) – peame põhjendatuks jätta korduva tõendi nõue kehtima, kuna tegemist on abivahendiga, mille kasutaja seisund võib ajas muutuda. Arvestades, et invarolleriga osaletakse liikluses, on oluline veenduda, et selle kasutamine on ohutu nii abivahendi kasutajale endale kui ka teistele liiklejatele.
3.EPIKoda ei toeta ISO-kood 12.12.05 (auto kohandused käsipiduri käsitlemiseks) ja 12.12.07 (auto kohandused roolisüsteemi käsitlemiseks) eeldamist abivahendite nimekirjast. Liikumispuudega inimeste tagasiside kohaselt ei ole viimase kahe aasta abivahendite müügistatistika (mille jooksul pole tehtud ühtegi kohandust) piisav alus abivahendite eemaldamiseks nimekirjast, sest praktikas on mõlemad abivahendid kasutusel. Paljudel juhtudel küll ostetakse juba kohandatud autod, kuid see ei välista, et mõnel hetkel on vajalik riigi abi auto kohandamiseks, sh vanema auto kasutamiseks, kus puudub vastav käsipiduri nupp. Auto kohanduste läbi erimenetluse pikendab inimese jaoks protsessi. Teatud liikumispuude korral on roolihark ainuke alternatiiv rooli käsitlemiseks ning tegemist ei ole soodsas lahendusega, mida inimene ise ilma riigitoetuseta ostma läheks. Seega on EPIKoda arvamusele, et nimetatud abivahendite eemaldamine nimekirjast on ennatlik ning palume arvestada abivahendite ettevõtete arvamuse kõrval ka abivahendite kasutajate arvamust ning jätta auto kohandused käsipiduri ja roolisüsteemi käsitlemiseks abivahendite loetelusse.	3. Arvestatud. Arvestame EPIKoja ettepanekuga, mis tugineb kasutajate arvamusele, ning jätame nimetatud ISO-koodid loetellu. See võimaldab pikema aja jooksul jälgida, kas nende ISO-koodidega tehakse lähitulevikus tehinguid või mitte. Samuti tagab see kasutajatele soovitud olukorra ning loob võimaluse edaspidi võimalikud muudatused uuesti koos kasutajatega läbi arutada. Täiendavalt selgitame, et nimetatud abivahendid on ka praegu kättesaadavad erandi taotluse alusel, mistõttu plaanitud muudatus ei oleks kasutajate jaoks protsessi pikendanud.
4. ISO-kood 22.06.12.05 teise kõrva heli ülekande süsteemid (CROS) – täpsustatakse sõnastust, et oleks üheselt arusaadav, millist abivahendit mõeldakse. Mõeldud on standardse kuuldeaparaadi ja heli teise kõrva juhtiva aparaadi (CROS) komplekti. Sõnastusest eemaldatakse seadistamisega seotud tekst, sest see ei kuulu oma olemuselt abivahendi täpsustuse või kitsenduse alla. Seadistuse senine sõnastus vajab täpsustust - kuidas praegu ja tulevikus on hinnastatud aparaadi seadistamine?	4. Selgitatud. Selgitame, et sisuliselt ei muutu võrreldes tänasega midagi peale selle, et loetelus olev täpsustus muudetakse lühemaks, et see sobiks vormiliselt teiste abivahendi täpsustustega paremini kokku.
Lisaks on Eesti Vaegkuuljate Liit ja Eesti Puuetega Inimeste Koda mitmel korral (2023. ja 2024.aastal) välja toonud kasutajate vaatest kitsaskohti, millega seni arvestatud pole. Kuna Sotsiaalministeerium plaanib abivahendite üleviimise Tervisekassase, on oluline, et kitsaskohad oleksid lahendatud enne abivahendite üleviimist. Toome siinkohal veelkord välja varasemalt tehtud ettepanekud:	Täname ettepanekute eest ja peame samuti oluliseks, et lahendused, mida võimaldab teha abivahendite loetelus, oleks võimalik leida enne, kui abivahendid liidetakse meditsiiniseadmetega ühtsesse süsteemi.

<p>5. Palume tõsta kommunikatsioonivõimendid (kood 22.06.06) kuulmisabivahenditest (22.06.12) eraldi. Hetkel on kommunikatsioonivõimendite juurde kirjutatud välistava koodina: v.a koodidega 22.06.12, 22.06.15 ja 22.06.21 tehingu teostanud isik. Samuti on kuuldeaparaatide juurde kirjutatud välistava koodina v.a koodiga 22.06.06, 22.06.12 tehingu teinud isik. Nimetatud muudatus on vajalik selleks, et inimene, kes on ostnud kommunikatsioonivõimendi, saaks soetada ka kuuldeaparaadi. Kommunikatsioonivõimendi on sageli esimene kuulmisabivahend, kui inimesele veel ei ole kuuldeaparaati väljastatud. Ei ole õiglane abivajaja suhtes panna ta ootama 5 aastat, enne kui ta saab soodushinnaga kuuldeaparaadi.</p>	<p>5. Arvestatud.</p> <p>Eemaldasime kuuldeaparaatide juurest (ISO 22.06.12.01, 22.06.12.02, 22.06.12.03) välistava koodi kommunikatsioonivõimendile. Seega edaspidi on võimalik soetada kuuldeaparaat ka inimesel, kes on eelnevalt soetanud kommunikatsioonivõimendi (ISO 22.06.06).</p>
<p>6. Palume lisada abivahendite nimekirja ka kuuldeaparaatide lisatarvikud. Implantaatidel on lisatarvikute soetamise võimalus olemas (kood 22.06.21.03). Kuuldeaparaatidel on samuti vaja lisatarvikuid- filtreid, ressiivereid, kuivatustablette, akulaadijaid, akupanku, patareisid jm). Kuna implantaatidel on see summa 375 eurot aastas, siis paluksime sama võimalust ka kuuldeaparaatide osas.</p>	<p>6. Mitte arvestatud.</p> <p>Kuuldeaparaatide lisatarvikute lisamine abivahendi loetellu eeldab põhjalikumat analüüsi kui praegune määruse menetlemise ajaraam võimaldab, mistõttu ei ole meil hetkel võimalik seda ettepanekut arvestada. Selleks, et saaksime seda ettepanekut kaaluda järgmise määruse muudatuse käigus, palume sihtgrupi esindajalt ettepanekule põhjalikumat selgitust (täpne loetelu lisatarvikutest, võimalik kasutajate arv, kulu), mis võimaldaks hinnata, kas kriteeriumid abivahendi loetellu lisamiseks on täidetud.</p>
<p>7. Palume eraldada kuuldeaparaadi individuaalne otsik (kood 22.06.12.04) kuulmisabivahenditest eraldi (22.06). Ei ole õiglane, et ainult need inimesed saavad soodushinnaga uue individuaalotsaku, kellel on kehtiv, ehk 4 aastat vana aparaat. Paljud inimesed ostavad kuuldeaparaadi välismaalt, nemad ei saa sel juhul soetada Eestis individuaalotsakut soodushinnaga. Lisaks on paljudel inimestel töökorras aparaadid kasutusel rohkem kui 4 aastat, ei ole mõistlik osta selle jaoks uus kuuldeaparaat, et saada soodushinnaga uus individuaalotsak. Samas on individuaalotsakut sageli vaja uuendada 1 kord aastas. Ainus lahendus on eraldada määrusest abivahendite nimekirjast otsik aparaadist. Hetkel on määrukses sees lause, et otsik on koodiga 22.06.15, 22.06.21.01 tehingu teostanud isikule. Meil ei ole selgust, kas otsiku saab osta ka inimene, kelle aparaat on 5 aastat tagasi soetatud?</p>	<p>7. Arvestatud osaliselt.</p> <p>Kuuldeaparaadi individuaalseid otsakuid (ISO 22.06.12.04) saab soetada ka inimene, kelle kuulmisaparaadi kasutusaeg on möödunud, näiteks juhul kui aparaat on ostetud 5. aastat tagasi. Selleks tuleb esitada erandi taotlus. Individuaalset ostakut on täiskasvanutel võimalik saada üks tükk ühe aasta jooksul ühe kehapoole kohta, lastel vastavalt vajadusele.</p> <p>Erandi taotlus on vajalik seetõttu, et kui kuuldeaparaadi kasutaja lõppemist loetakse see oma tarbimisväärtuse kaotanuks. Kuna sellisel juhul ei ole enam tagatud seadme nõutav töökindlus ja kvaliteet, ei võta riik selle tasu maksmise kohustust üle. Samas võib</p>

	<p>juhtuda, et ka kasutusaja ületanud aparaat on endiselt töökorras. Sellisel juhul ongi erandi taotlus vajalik, et selles veenduda.</p> <p>Kuna individuaalse otsaku soetamine on võimalik ka vanemale aparaadile erandi kaudu, ei pea me hetkel põhjendatuks individuaalse otsaku eraldamist kuulmisabivahenditest. Otsak ja aparaat on tihedalt seotud ning ilma aparaadita ei ole otsakul iseseisvat otstarvet.</p>
<p>8. Palume võimaldada kuulmisimplantaadi kasutajal soetada implantaadi kehtivusajal ka kuuldeaparaat. Sageli on inimesel ühes kõrvas implantaat, teises kasutab kuuldeaparaati. Praegune määrus aga kahte erinevat abivahendit korraga ei võimalda. Määruses on piirang, et ka implantaadi protsessorit ei saa siis, kui on ostetud kommunikatsioonivõimendi. Palume seda piirangut selgitada.</p>	<p>8. Arvestatud.</p> <p>Kuulmisimplantaadi (ISO 22.06.21, 22.06.21.01, 22.06.21.02, 22.06.21.05) kasutajal on võimalik implantaadi kehtivusajal soetada ka kuuldeaparaat. See võimalus on juba kehtiva määruse järgi olemas.</p> <p>Samuti on võimalik implantaadi protsessorit (ISO 22.06.21, 22.06.21.01, 22.06.21.02, 22.06.21.05) soetada kui on ostetud kommunikatsioonivõimendi. See võimalus on juba kehtiva määruse järgi olemas.</p>
Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit	
<p>MTÜ Erihoolekande Pakkujate Liit, olles läbi vaadanud nimetatud määruse eelnõu, leiab, et antud kujul määruse sõnastuse muutmine on sobilik ning sisuliselt vastab määrus erivajadustega inimeste ootustele.</p>	
<p>1. Sõnastuse osas on meil ettepanek selle lause osas: "5) loeteluvälise abivahendi taotlemiseks vastava abivahendi valdkonnaga seotud spetsialisti tõendi abivahendi vajaduse kohta.";</p> <p>Palume kaaluda võimalust asendada mõiste „abivahendi valdkonnaga seotud spetsialist“ kas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mõistega „sotsiaal- või tervishoiuvaldkonna spetsialist“ või - viidata määruse § 2 lõige 1 loetelule. <p>Asendamine välistab tõlgendamise, et mainitud spetsialist võiks nt olla abivahendeid müüva ettevõtte müügimees. Seletuskirjas küll selgitatakse, et</p>	<p>1. Arvestatud.</p>

mõeldakse siiski nt audioloogi, kellel on olemas pädevus kuulmisabivahendi tööendi väljastamiseks, aga sõnastus eelnõus võiks selgem olla.	
Sotsiaalkindlustusamet	
Sotsiaalkindlustusametile (SKA) on edastatud kooskõlastamiseks sotsiaalkaitseministri 21.12.2015 määruse nr 74 "Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed" muutmise määruse eelnõu (abivahendite loetelu). SKA kooskõlastab eelnõu, täiendavaid ettepanekuid ei ole.	Täname tagasiside eest.